

HRVATSKI *glasnik*

XXXV. godina, 42. broj

16. listopada 2025.

cijena 300 Ft

X. Hrvatska državna kobasijada u Pečuhu

FOTO: BRANKA PAVIC BLAŽETIN

12. stranica

XXVIII. Međunarodni festival

8. i 9. stranica

„Upoznajmo matičnu zemlju”

10. i 11. stranica

U Ivanovcu

14. stranica

I mi smo Bunjevci, Raci i Šokci, ali Hrvati!

Neotuđivo je pravo svakog pojedinca da se slobodno izjašnjava o svojoj nacionalnoj, narodnosnoj pripadnosti, onako kako osjeća. Isto tako, nitko nema pravo osporavati tuđe osjećaje, opredijeljenost i pripadnost.

A upravo to čine „veliki borci“ takozvane „bunjevačke inicijative“ koji se već neko vrijeme oglašavaju na Facebook profilu „Bunjevci bajske okolice“. Za sebe govore „Mi smo Bunjevci! Bunjevci nisu ni Srbi ni Hrvati! Bunjevački jezik nije narječje ni srpskog ni hrvatskog jezika!“ Dvije su skupine takozvanih „Bunjevaca nehrvata“. Jedna svojom neukošću, ali i neskrivenim političkim ambicijama širi besmislene ideje, a druga naivno sluša njihove bedastoće. Bez ikakve znanstvene osnove, bez poznavanja jezičnih, povijesnih i kulturnih činjenica. Pri tome sebe prije svega određuju kao nesrbe i nehrvate, s time da svojim neistomišljenicima osporavaju pravo na to da se izjasne kao bunjevački Hrvati. Sebe određuju upravo po nehrvatstvu, čime dijele bunjevački korpus. Nisu se upitali, ako su za njih Bunjevci poseban narod koji ima poseban jezik (koji nije dijalekt hrvatskog jezika), kako se jedan dio istog naroda smatra pripadnikom hrvatskog naroda, bunjevačkim Hrvatima, a drugi posebnim narodom.

I mi smo, bački Hrvati u Mađarskoj, Bunjevci, Raci, Šokci, ali smo prekrasne grane velikog hrvatskog stabla sa svim svojim posebnostima koje čuvamo i njegujemo. Ne pada nam na pamet da zaboravimo svoja subetnička imena Bunjevac, Rac, Šokac ni svoj poseban govor koji pripada hrvatskom jeziku. Osim toga povezuje nas zajednički povijesni, kulturni, vjerski i jezični identitet. Svime se tim ponosimo, držimo do toga. To potvrđuju i sve hrvatske samouprave u našim bunjevačkim, rackim naseljima i jedinom šokačkom, koje se od svojeg osnutka zalažu za njegovanje i očuvanje naših posebnosti, tradicije, kulture i jezičnih osobitosti. Iskazali smo to i Danima biskupa Ivana Antunovića u Aljmašu, Kalači i Baji te postavljanjem spomen-ploča u Kalači i Aljmašu, a zatim i kipa u Baji te biste u Kalači. Hrvatska samouprava utemeljila je i „Nagradu Ivan Antunović – za bačke Hrvate“, koja je posmrtno dodijeljena tamburašu i dugogodišnjem voditelju Orkestra „Bačka“ Erhardu Bendeu i Kulturnom centru bačkih Hrvata. Nagrada je uručena na ovogodišnjoj županijskoj berbenoj svečanosti u Dušniku. S. B.

GLASNIKOV TJEDAN

„Srž prijedora tako se ne svodi samo na tehničke podatke o kapacitetima nego na širi političko-gospodarski kontekst.“

Krajem rujna došlo je do diplomatske napetosti između Hrvatske i Mađarske. Povod je bila izjava mađarskog ministra vanjskih poslova u kojoj optužuje Hrvatsku za „ratno profiterstvo“. Prema njegovim riječima, tranzitne naknade na Jadranskom naftovodu višestruko su veće od europskog prosjeka, a sam sustav nema kapacitete da dugoročno osigurava potrebne količine nafte za opskrbu mađarskog tržišta. Upozorio je kako bi oslanjanje na Hrvatsku u pitanjima energetske sigurnosti bilo rizično i neodgovorno.

S hrvatske strane uslijedio je brz i oštar odgovor. Hrvatski premijer i nadležni ministri odbacili su sve tvrdnje o nedovoljnim kapacitetima i naglasili da Janaf može isporučiti i do 15 milijuna tona nafte u smjeru Mađarske i Slovačke. Dodano je da je sustav tehnički pouzdan i usklađen s europskim standardima, a cijene formirane na način koji vrijedi i na drugim međunarodnim tržištima. Hrvatska je također podsjetila da od 2023. godine više ne upotrebljava ruske energente te da svojom infrastrukturom može pridonijeti sigurnosti opskrbe ne samo vlastitih građana nego i susjednih država.

U javnim nastupima naglašeno je da se iza mađarskih optužbi krije političko-ekonomska pozadina. Dok većina država Europske unije plaća visoke cijene energenata i nastoji smanjiti ovisnost o ruskim izvorima, Mađarska je postigla posebne dogovore s Moskvom koji joj omogućuju povoljnije cijene nafte i plina.

Iz hrvatskog energetskog sektora dodatno je istaknuto da su kapaciteti naftovoda dostatni za potrebe rafinerija u Mađarskoj i mađarske rafinerije u Slovačkoj te da nema govora o „zagušenju“. Hrvatska je otvoreno poručila kako je spremna surađivati i omogućiti testiranja isporuka, što bi u praksi značilo transparentnu provjeru svih kapaciteta.

Srž prijedora tako se ne svodi samo na tehničke podatke o kapacitetima nego na širi političko-gospodarski kontekst. Ova di-

plomatska vatra pokazuje koliko je energetska sigurnost u današnjim okolnostima više od tehničkog pitanja. Riječ je o području gdje se isprepliću tržišni interesi, geopolitičke odluke i sigurnosne politike. Hrvatska ustraje na stavu da njezina infrastruktura nije sredstvo za profit, nego temelj sigurnosti cijele regije. Mađarska pak nastoji zadržati prednosti koje joj omogućuju niže cijene, dok javnosti poručuje da Hrvatska svojim odlukama ugrožava stabilnost i kućne proračune.

Hrvatska želi biti pouzdan partner u europskoj energetskoj arhitekturi, a Mađarska nastoji očuvati posebne veze koje ju izdvajaju od ostatka Europske unije. U toj napetoj ravnoteži svaka izjava s jedne i druge strane dodatno oblikuje percepciju i u domaćoj i u međunarodnoj javnosti.

Hrvatski je premijer na marginama sastanka na vrhu Europske političke zajednice 2. listopada razgovarao s mađarskim premijerom o pitanju opskrbe Mađarske sirovom naftom preko Janafa. Po njemu je situacija dobila negativnu medijsku dimenziju nakon izjava mađarskog ministra vanjskih poslova. „Odbacili smo te teze, Jadranski je naftovod tu da bi osigurao opskrbu naftom ne samo Hrvatske nego i nama susjednih zemalja, prije svega Mađarske i Slovačke, kao i rafineriju u Pančevu“, rekao je hrvatski premijer. Dodao je kako je rekao mađarskom premijeru da bi bilo dobro da se što prije sastanu predstavnici mađarske naftne tvrtke MOL i Janafa.

Istoga je dana na platformi X mađarski premijer objavio da je razgovarao s hrvatskim premijerom i poručio da je interes mađarske vlade osigurati najjeftinije moguće izvore energije za mađarske tvrtke i kućanstva. „Hrvatska je povijesni strateški partner Mađarske i Mađarska će uvijek Hrvatskoj iskazivati povijesno poštovanje koje zaslužuje. Posvećeni smo smanjenju napetosti i osiguravanju najviše razine međusobnog poštovanja“, poručio je mađarski premijer.

Branka Pavić Blažetin

Čitajte i širite Hrvatski glasnik, tjednik Hrvata u Mađarskoj!

Operativna potpora hrvatskim civilnim udrugama za 2025. godinu

Nakon odobrenja Državnog tajništva za vjerske odnose i narodnosti Ureda predsjednika Vlade Fond „Gábor Bethlen” donio je odluku o dodjeli operativne potpore narodnosnim civilnim udrugama. Na mrežnoj stranici Fonda, pod referentnom oznakom NCIV-KP-1-2025, objavljena je odluka o dodjeli sredstava iz državnog proračuna za rad tih udruga u 2025. godini.

Potpore se dodjeljuje u cilju podupiranja rada civilnih organizacija koje djeluju na očuvanju i promicanju narodnosnog identiteta, njegovanju materinskog jezika, običaja, duhovne i materijalne kulture te zastupanju narodnosne interese. U skladu s državnim proračunom i objavljenim natječajem raspodijeljeno je ukupno približno 450 000 000 forinti, od čega je hrvatska zajednica ostvarila potporu u iznosu od 51 050 000 forinti za 50 natječaja.

Potpore se kretala od 300 000 do 5 000 000 forinti, ovisno o formalnoj ispravnosti prijave. Najveći iznos dobio je Savez Hrvata u Mađarskoj (4 900 000 Ft), a slijede Udruga hrvatske kulture i tradicije „Čakavci” iz Hrvatskog Židana (2 900 000 Ft), Udruga baranjskih Hrvata (2 000 000 Ft) te Kulturno društvo „Tanac” iz Pečuha (2 000 000 Ft). Ostale udruge primile su potpore u iznosima od 400 000 do 1 500 000 forinti.

Potpore se odnosi na aktivnosti koje će se provoditi od 1. siječnja do 31. prosinca 2025. godine. U nastavku slijedi popis hrvatskih civilnih udruga kojima je dodijeljena potpora (po visini potpore).

POPIS UDRUGA I DODIJELJENIH POTPORA ZA 2025. GODINU

BUDIMPEŠTA – Savez Hrvata u Mađarskoj, operativna potpora za 2025. godinu: 4 900 000 Ft

HRVATSKI ŽIDAN – Udruga hrvatske kulture i tradicije „Čakavci”, operativna potpora za 2025. godinu: 2 900 000 Ft

PEČUH – Udruga baranjskih Hrvata, potpora za uspješniji rad baranjskih Hrvata: 2 000 000 Ft

PEČUH – Kulturno društvo „Tanac”, operativna potpora za 2025. godinu: 2 000 000 Ft

MARTINCI – Kulturno-umjetnička udruga Martinci, operativna potpora za 2025. godinu: 1 800 000 Ft

ALJMAŠ – Udruga bunjevačkih Hrvata, operativna potpora za 2025. godinu: 1 550 000 Ft

BUDIMPEŠTA – Izvorna hrvatska udruga, operativna potpora za 2025. godinu: 1 550 000 Ft

BARČA – Hrvatska kulturna udruga „Podravina”, operativna potpora za 2025. godinu: 1 500 000 Ft

BUDIMPEŠTA – Zaklada za odgoj i obrazovanje Hrvata u Mađarskoj, operativna potpora za 2025. godinu: 1 500 000 Ft

VELIKA KANIŽA – Udruga kaniških Hrvata, operativna potpora za djelovanje u 2025. godini: 1 500 000 Ft

BAJA – Kulturna udruga „Bunjevačka zlatna grana”, operativna potpora za 2025. godinu: 1 300 000 Ft

PEČUH – Kulturna udruga „Baranja”, operativna potpora za djelovanje u 2025. godini: 1 300 000 Ft

PUSTARA – Zaklada „Za dom sela”, operativna potpora za 2025. godinu: 1 300 000 Ft

SALANTA – Kulturno-umjetničko društvo „Marica”, operativna potpora za djelovanje u 2025. godini: 1 300 000 Ft

SAMBOTEL – Udruga sambotelskih Hrvata, operativna potpora za djelovanje u 2025. godini: 1 300 000 Ft

KUKINJ – Hrvatska kulturna udruga „Ladislav Matušek”, operativna potpora za 2025. godinu: 1 200 000 Ft

KOLJNOF – Zaklada za učenike koljnofske škole, za razvijanje učenja tambure u Koljnofu: 1 100 000 Ft

MOHAČ – Čitaonica šokačkih Hrvata, operativna potpora za djelovanje u 2025. godini: 1 100 000 Ft

BAJA – Udruga „Csabar”, operativna potpora za 2025. godinu: 1 000 000 Ft

HRVATSKI ŽIDAN – Društvo gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj, operativna potpora za 2025. godinu: 1 000 000 Ft

MOHAČ – Hrvatska folklorna udruga Mohač, za djelovanje Glazbenog sastava „Poklade”: 1 000 000 Ft

MLINARCI – Udruga za razvoj zajednice, operativna potpora za 2025. godinu: 1 000 000 Ft

SALANTA – Udruga salantskih Hrvata, operativna potpora za 2025. godinu: 1 000 000 Ft

SANTOVO – Državna udruga šokačkih Hrvata, operativna potpora za 2025. godinu: 1 000 000 Ft

SEMELJ – Hrvatsko-mađarska kulturna udruga u Semelju, operativna potpora za 2025. godinu: 1 000 000 Ft

SERDAHEL – Udruga za razvoj turizma „Ruralne vrijednosti”, za njegovanje tradicija pomurskih Hrvata: 1 000 000 Ft

UNDA – Društvo Hrvata u Undi, operativna potpora za 2025. godinu: 1 000 000 Ft

KOLJNOF – Zaklada za Koljnof, operativna potpora za 2025. godinu: 800 000 Ft

BAJA – Kulturna udruga plesne skupine „Šugovica“, operativna potpora za 2025. godinu: 750 000 Ft

SAMBOTEL – Hrvatska kulturna i vjerska udruga Sambotel, potpora za kulturnu i vjersku djelatnost i zastupanje interesa: 750 000 Ft

KOLJNOF – Društvo koljnofskih Hrvata, operativna potpora za 2025. godinu: 600 000 Ft

KUKINJ – Udruga kukinjskih Hrvata, operativna potpora za 2025. godinu: 600 000 Ft

KUKINJ – Zaklada „Zornica“, operativna potpora za 2025. godinu: 600 000 Ft

NARDA – Udruga „Sveti Kvirin“, operativna potpora za 2025. godinu: 600 000 Ft

MARTINCI – Udruga „Novi Ton“, potpora za djelovanje Tamburaškog orkestra „Pannon“: 500 000 Ft

MLINARCI – Udruga za turizam, biciklizam i tradicije, operativna potpora za 2025. godinu: 500 000 Ft

PEČUH – Kulturna udruga za njegovanje tradicija „Vizin“, operativna potpora za 2025. godinu: 500 000 Ft

SERDAHEL – Serdahelska kulturna i sportska udruga, za njegovanje tradicija: 500 000 Ft

ŠOPRON – Kulturno društvo šopronskih Hrvata, operativna potpora za 2025. godinu: 500 000 Ft

VRŠENDA – Kulturna i vjerska udruga vršendskih šokačkih Hrvata, potpora za uspješniju budućnost vršendskih Hrvata: 500 000 Ft

KERESTUR – Kulturno društvo Kerestur, operativna potpora za 2025. godinu: 450 000 Ft

ATAD – Hrvatska kulturna udruga, operativna potpora za 2025. godinu: 400 000 Ft

FIĆEHAZ – Udruga pomorskih hrvatskih veterana, potpora za očuvanje tradicija i vlastitog identiteta: 400 000 Ft

KERESTUR – Udruga „Zrinski kadeti“, operativna potpora za 2025. godinu: 400 000 Ft

KERESTUR – Udruga Hrvata zapadne Mađarske, operativna potpora za 2025. godinu: 400 000 Ft

KOLJNOF – Etnomemorijalni i informacijski centar „KUME“, Zaklada „Za gradišćanske Hrvate“, operativna potpora za 2025. godinu: 400 000 Ft

KOLJNOF – Udruga „Hrvati – Horvátok“, operativna potpora za 2025. godinu: 400 000 Ft

PEČUH – Udruga baranjskih i pečuških Hrvata, lov, kultura i gastronomija, operativna potpora za 2025. godinu: 400 000 Ft

ŠOPRON – Udruga „Čakavska katedra“, operativna potpora za 2025. godinu: 400 000 Ft

ŠOPRON – Udruga Matica hrvatska „Šopron“, operativna potpora za 2025. godinu: 400 000 Ft

Sastavila: Beta

Prekogranična suradnja u upravljanju rizicima od voda

Baranjska županija i Europsko teritorijalno udruženje Pannon organizirali su 22. rujna u Pečuhu konferenciju „Resilient Borders – Prekogranična suradnja u upravljanju rizicima od voda“.

Konferencija je održana u sklopu projekta „Enhancing Flood and Drought Resilience Along the River Drava“ (Resilient Borders), koji je sufinanciran sredstvima Europske unije. Cilj je projekta jačanje otpornosti pograničnih područja na klimatski uvjetovane vodne rizike – poput poplava i suša – uz zajedničko planiranje, inovativne alate i razmjenu znanja. U sklopu projekta izrađen je Dravski Akcijski plan, koji donosi niz inovativnih koncepata: „Drava Data Bridge“ – digitalna platforma za razmjenu hidroloških podataka u stvarnom vremenu, „Drava Water Bank“ – zajednički koncept upravljanja vodnim resursima, „Drava Resilience Academy“ – program edukacije, jačanja kapaciteta i razmjene znanja.

Sudionici konferencije imali su priliku upoznati se s Akcijskim planom, razmijeniti iskustva i primjere dobre prakse s obiju strana granice te izgraditi nova partnerstva za buduću suradnju.

OSIJEK – Pannon EGTC u suradnji s Udrugom europskih pograničnih regija (AEBR) i Sveučilištem Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku 7. listopada organizira Stratešku konferenciju u Osijeku. Događanje „Prekogranična mobilnost radne snage i europska integracija Zapadnog Balkana“ okupilo je predstavnike europskih institucija, nacionalnih i regionalnih vlasti, akademske zajednice i prekograničnih organizacija kako bi raspravili o tome kako uklanjanje prepreka mobilnosti radne snage može pridonijeti pristupanju EU-u i jačanju konkurentnosti u regiji.

Pannon EGTC već je primijenio inicijativu b-solutions kako bi pronašao rješenja za prepreke u prekograničnom zapošljavanju između Mađarske i Hrvatske. Raspravljalo se o tome kako prekogranična mobilnost radne snage može postati pokretač gospodarskog rasta i europske integracije. Razmotrena je uloga europskih institucija i mehanizama – poput EURES-a, ESAP-a i EUSAIR-a – kao i izazovi pravne harmonizacije, socijalne zaštite i pravednih radnih uvjeta. Poseban naglasak bit će na iskustvima zapadnog Balkana: od primjera prekograničnog zapošljavanja između Bosne i Hrvatske, preko suradnje Mađarske, Srbije i Rumunjske, do inovativnih rješenja poput prekograničnog zdravstvenog osiguranja.

Berbena veselica u Čavolju

U organizaciji Hrvatske samouprave Čavolja 27. rujna priređeno je tradicionalno Berbeno veselje. Priredbu je prije nekoliko godina pokrenula novoutemeljena hrvatska samouprava pod vodstvom predsjednice Zite Ostrogonac Kiss – sve radi očuvanja tradicije uz misno slavlje, berbenu povorku i plesanicu s veselicom bunjevačkih Hrvata na kojoj su bila djeca, njihovi roditelji i drugi odrasli. Prije dvije godine u Čavolju je održana i Županijska berbena svečanost u organizaciji Kulturnog centra bačkih Hrvata koja je okupila sve bačke Hrvate od Kalače do Santova i Čikerije.

Cjelopopodnevni program počeo je povorkom sudionika u izvornim nošnjama od Doma kulture do župne crkve i misnim slavljem u župnoj crkvi Preobraženja Gospodnjeg koje je zbog odsutnosti domaćeg župnika Gabora Muke na mađarskom jeziku služio upravitelj župe u susjednom Bikiću vlč. Zoltán Kiss. U svojoj prigodnoj propovijedi on je posebno naglasio potrebu za zahvalom Bogu za plodove zemlje, odnosno vinograda i berbe.

Nakon mise sudionici su ispred župne crkve pozirali za zajedničku fotografiju koju je snimio novinar našeg tjednika. Uslijedila je povorka sudionika u narodnim nošnjama glavnom ulicom naselja do Doma kulture. Išli su u pratnji roditelja i mještana te uz zvuke tambura članova garskog Orkestra „Bačka“. U Domu kulture zaigralo se zajedničko veliko kolo, ono bačko bunjevačko „na dvi strane“. Plesalo je veliko i malo, a nakon presvlačenja druženje je nastavljeno berbenom plesanicom uz Orkestar „Bačka“. Bunjevački Hrvati u Čavolju su pokazali da tradicija nije samo prošlost nego i sadašnjost koja okuplja zajednicu i čini vrijednosti koje se čuvaju i za budućnost. Svi sudionici pogošćeni su zamašćenim kruhom s ljubičastim lukom, a osiguran je i bife.

Kako nam je uz ostalo kazala voditeljica grupe Zita Ostrogonac Kiss, KUD bunjevačkih Hrvata u Čavolju ima dječju i odraslu plesnu skupinu. S obzirom na to da ih sad već ima tako puno, posebno radi mala skupina (vrtičaši i niži razredi) i velika (viši razredi i srednjoškolci koji se rado vraćaju). Nažalost, oni se mogu priključiti samo krajem tjedna. Odrasla skupina još postoji iako više ne nastupa izvan Čavolja. Nekad su imali i po osam nastupa godišnje, danas rjeđe, ali se zato rado uključuju u mjesni kulturni život i na priredbe.

Dodajmo kako je Berbeno veselje ostvareno uz potporu Vlade Mađarske, odnosno Fonda „Gábor Bethlen“ preko natječaja NKUL-KP-1-2025/1-000176.

S. B.

Razgovor s predsjednikom Hrvatske samouprave Petrova Sela Rajmundom Filipovićem

Otkad presjedate samoupravom?

Sad od ovog ciklusa, što znači od listopada prošle godine.

Jeste li i prije bili uključeni u rad samouprave?

Da, ovo mi je već četvrti ciklus. To je već petnaesta godina. Prošlih godina u dva ciklusa bio sam dopredsjednik, a sad sam predsjednik. To kod nas nije toliko važno jer svi imaju svoj zadatak koji dobro obavljaju.

Kakvi su planovi samouprave za ovu godinu?

Kao i proteklih godina, planiramo napraviti sadržajne programe povezane s hrvatskim jezikom i hrvatskom kulturom. Cilj je da se stara petrovinska priča očuva. Krajem travnja bili smo u posjetu matičnoj zemlji. Svake godine planiramo trodnevni-četverodnevni izlet u Hrvatsku. Tada pun autobus, pedeset Petrovišćana, otputuje u neko važno odredište u Hrvatskoj gdje se nudi spoj kulture, jezika i gastronomije.

Koja ste mjesta posjetili na nedavnom izletu u Hrvatskoj?

Rijeku, Krk, Mali Lošinj, Veli Lošinj, Cres. Najvažnije nam je bilo to da pogledamo Bašćansku ploču u Jurandvoru kraj Baške. Svi znamo što je to i većina nas ju je do sada vidjela samo na slici. Sad smo mogli pogledati uživo, što je bio velik doživljaj. Također smo u Rijeci pogledali sve zanimljive spomenike važne za hrvatsko-mađarsku povijest.

Kakve programe za djecu organizirate?

Trudimo se uvijek organizirati prezentacije, gostovanje predstava iz pečuskog hrvatskog kazališta, predstave za odrasle, ali i dječje. Svake godine preko natječaja tijekom posljednjeg tjedna nastave organiziramo narodnosni kamp. Tematika je uvijek povezana ili s Petrovim Selom ili s Hrvatima.

Kako točno izgleda narodnosni kamp?

Kamp je sličan Tjednu hrvatske kulture u HOŠIG-u. Budući da je posljednji tjedan nastave, ljeto, svi su opušteni, a programi traju od osam ujutro do četiri popodne. Prošle godine tematika je bila svadba i svadbeni običaji, a ove godine tisuću godina Hrvatskog Kraljevstva. Središnja je ličnost kralj Zvonimir. Bilo je izazovno pripremiti petodnevni program o tom razdoblju srednjeg vijeka, a da bude zanimljiv djeci. Imali smo goste predavače koji su na interaktivan način prikazali kako je to izgledalo u srednjem vijeku. Imali smo i kraći izlet u jedan dvorac.

Podržavate i vjerske programe?

Naravno. Tu je Hrvatski križni put, a također, iako imamo svećenika Mađara, mi smo mu sugerirali da misu nauči držati i na hrvatskom jeziku. Tako da imamo mise na hrvatskom jeziku.

Surađujete li s drugim hrvatskim samoupravama?

Da. S obzirom na to da u Željeznoj županiji ima jedanaest hrvatskih samouprava, svi se poznajemo. Surađujemo, pogotovo s aktivnijima. Također Petrovo Selo ima

sreću što je dosta Petrovišćana u drugim samoupravama, što je već pola uspjeha, da se znamo. Jedan zajednički program je naprimjer Adventski koncert ili festival folklor za djecu Cvrčak, gdje svi šaljem svoju djecu, a domaćin festivala uvijek se mijenja. Ove je godine domaćin Petrovo Selo. Također, ako imamo županijski Hrvatski bal u Sambotelu, važno je da svi budemo ondje jer to je to pokazatelj našeg zajedništva.

Vi obavljate razne dužnosti kojima doprinosite hrvatskoj zajednici, koje su to?

Dobro je što svi ovdje u samoupravi imamo još bar jednu dodatnu funkciju. I u školi i u društvenom životu Petrovog Sela. Imamo Szabinu, koja je voditeljica pjevačkog zbora, Andrija i ja smo vezani više uz glazbu, Ana je voditeljica igro-kazivača te ravnateljica škole. Zbog takve situacije mi imamo bolji uvid u situaciju, što je potrebno financirati, napraviti. Naša samouprava uvijek je partner koji je spreman surađivati i pomoći.

Kršul

Foto: Zorica Tóth

Bartolovo u Dukiću

U Pečuhu je u organizaciji Kruga volontera Đukića i ove godine obilježen blagdan svetog Bartola ili, kako Hrvati kažu, Bartolovo (kermez).

Ženski pjevački zbor „Biser“ iz Kozara

U Dukiću se nalazi kapelica koju su sagradili vinogradari, mahom Hrvati koji su u prošlim stoljećima posjedovali vinograde na pečuškim brežuljcima, a u grad su se doselili nakon oslobođenja od Turaka. Nastanili su se u tzv. budimskoj četvrti, iznad crkve sv. Augustina, na blagim padinama planine Meček. Hrvatski vinogradari podigli su kapelicu 1794. godine (prema nekim izvorima 1742.) u baroknom stilu, a 1828. bila je preuređena.

Izvorni barokni glavni oltar i oltarna slika s prikazom svetog Bartola zaštićeni su spomenici kulture. Pozornost zaslužuje

i slika koja prikazuje proroka Iliju prilikom njegova uznesenja. Kapelica je obnovljena 1995. godine, a 2009. obnovljeno je i zvono.

Na zidu kapelice nalaze se i dvije spomen-ploče na hrvatskom jeziku: jedna iz 1828. godine i druga novijeg datuma. Noviju su 2009. postavili Hrvatska kulturna udruga Augusta Šenoe i Matica hrvatska Pečuh u spomen na obnovu crkve 1828. godine i u povodu tisućite godišnjice osnutka Pečuške biskupije.

Ovogodišnje Bartolovo u Dukiću slavilo se, kao i uvijek, 24. kolovoza (u nedjelju). Svetoj misi prethodila je molitva krunice na hrvatskom jeziku, dok je svetu misu na mađarskom jeziku služio vlč. Balázs Garadnay, a na orguljama svirao László Cseh. Nakon mise uslijedilo je zajedničko druženje ispred kapelice uz pjesmu i glazbu pjevačkog zbora iz Velikog Kozara i Antuša Vizina. Postavljeno je i nekoliko šatora te je priređena zakuska.

U blizini se nekoć nalazio samostan i augustinska crkva, uništeni u doba Turaka. Sadašnja kapelica i kućica zapadno od nje sagrađene su od kamena prvotne crkve na prijedlog pečuskog građanina koji je ondje živio pustinjačkim životom, a i sam je nosio ime Bartol. Kućica je bila stan uvijek aktualnog crkvenog poslužitelja, a narod ju je nazivao „pustinjačkom kućom“. Posljednji koji je ovdje živio kao pustinjač bio je István Halász, redovničko ime brat Anzelm.

Branka Pavić Blažetin

SVETI BARTOL I PEČUŠKI HRVATI

Prema predaji apostol Bartol stradao je mučeničkom smrću – živ je oguljen. Na njegovo mučeništvo upućuje i poznata pečuska legenda povezana s baroknom Bartolovom kapelicom među vinogradima u Dukiću.

Legenda kaže da su pustinjaci koji su ondje živjeli pobjegli pred Turcima i sakrili se u šumama planine Meček. Brat Bartol ostao je i sakrio blago kapelice u obližnju špilju. Turci su ga uhvatili, ali im on nije otkrio mjesto na koje je sakrio blago unatoč strašnim mučenjima. Na kraju su mu mučitelji ogulili kožu. Bartol se, sav izmučen, uspio vratiti do crkve, gdje je na pragu pao i preminuo.

Kapelica u Dukiću imala je u 19. stoljeću veliku hodočasničku važnost. Na blagdan, 24. kolovoza, dolazili su u Dukić i Pečušani, ali i vinogradari iz okolnih sela: Szabolcsa, Vasasa, Bogáda. Žene su kod kuće pripremale hranu i pite, ali su ih pekle i kuhale u podrumima kako bi bile svježije. Nakon mise uslijedilo je veselje.

Vjernici augustinske crkve i Hrvati iz okolnih sela slavili su blagdan pod nazivom Bartolovo. Već u predvečerje žene su se užurbano pripremale za hodočašće i svečane obroke. Na sam dan okupljali su se u crkvi odjeveni u svečano ruho. Odatle bi, pod zastavama, pjevajući i moleći se, krenuli prema kapelici i slušali misu uz posebnu hrvatsku propovijed. U improviziranoj gostionici (šatoru) rodbina, kumovi i poznanici nudili su jedni drugima jelo i piće.

Ovaj dan u mnogim krajevima označavao je početak berbe grožđa. Kad bi i u Gyükésu počela berba, franjevački redovnici i zvonari obilazili su brdo tražeći grožđe i mošt (Sándor Bálint: *Praznični kalendar II.*, 1977).

XXVIII. Međunarodni festival narodnih plesova u Mohaču

Sredinom kolovoza u Mohaču se održava četverodnevni Međunarodni festival narodnih plesova. Na tom popularnom događanju osim mjesnih folklornih skupina redovito sudjeluju i predstavnici različitih država i naroda. Publika je proteklih godina mogla uživati u tradicionalnim plesovima Mađara, Bugara, Makedonaca, Srba, Rumunja, Turaka, Talijana, Francuza, Indonežana, Indijaca, Poljaka, Meksikanaca i Portugalaca. Česti su gosti festivala i mađarske folklorne skupine izvan granica Mađarske te iz susjednih zemalja.

Ovogodišnji XXVIII. Mohački međunarodni festival narodnih plesova održan je od 16. do 19. kolovoza, a plesni nastupi odvijali su se na ljetnoj pozornici SLAMI. Prva tri dana festivala ansamblu se predstavljaju duljim samostalnim programima, dok je četvrtog dana u glavnoj ulici i na središnjem trgu održan mimohod sudionika festivala. Sam festival zatvara svečani program.

Mohač je grad u kojem u velikom broju žive Hrvati, grad s brojnim plesnim društvima koja njeguju hrvatski folklor te orkestrima koji izvedu hrvatsku narodnu i popularnu glazbu. Stoga se na festival često pozivaju i hrvatska plesna društva izvan Mohača i Mađarske – tako je bilo i ove godine. Mohač je i grad tamburaša: ondje bi se bez poteškoća mogao osnovati hrvatski tamburaški zbor i od

stotinu članova jer se u gradu zasigurno može pronaći toliko tamburaša koji znaju svirati hrvatsku glazbu.

Uz plesna društva iz Mohača i Mađarske na ovogodišnjem festivalu sudjelovala su i društva iz Kolumbije, Bugarske, Grčke te Bosne i Hercegovine.

Prvoga dana nastupio je i KUD „Mohač“ iz Mohača, dok je večernju plesnu zabavu svirao Tamburaški sastav „Misija“ iz Pečuha. Drugoga dana predstavili su se Plesni ansambl „Zora“ iz Mohača i HKUD „Biloševica“ iz Širokog Brijega, a trećega dana plesna skupina Čitaonice mohačkih Šokaca. Na završnoj svečanosti nastupili su svi sudionici, dok je plesnu večer svirao mohački Orkestar „Planina“.

Branka Pavić Blažetin

Dječja i omladinska skupina Čitaonice mohačkih Šokaca

PLESNA SKUPINA ČITAONICE MOHAČKIH ŠOKACA

Plesna skupina Čitaonice mohačkih Šokaca osnovana je 2007. godine radi oživljavanja i učenja tradicionalnih plesova i običaja lokalnih Šokaca, čime se osigurava njihovo očuvanje za buduće generacije. Osim šokačkih izvede i brojne hrvatske te druge koreografije. Skupina broji oko 25 članova različite životne dobi – od dvadesetih godina pa sve do starijih od pedeset.

Unatoč relativno kratkom djelovanju iza sebe imaju mnoge uspješne nastupe, najviše u Mađarskoj, ali i u Hrvatskoj te Njemačkoj, gdje su više puta predstavili

Plesna skupina Čitaonice mohačkih Šokaca

šokačke običaje iz Mohača. Redovito nastupaju na gradskim i okolnim manifestacijama i festivalima. Voditelj je skupine István Bubreg, a glazbenu pratnju osigurava Orkestar „Glasovi“. Skupina se na festivalu predstavila Bunjevačkim plesovima – Momačkim kolom.

TRENUTAK ZA PJESMU

Plac Vedesinca

Ni tecsno, ni tocsno
Ne znam ja po hrvatski
Ar s' dibine sam dosao
Kade je blizu „pakao“.
Vedesin, Vedesin
Hrvatski Majke sín
Gorko se placem za te
Ar za sto ljet Bog zna
Gdo cse mislit nate!
Gdo cse mislit na nas tuzsne Hrvate?
Gdo ce mislit na nas nestale Hrvate?

Pavao Horváth
(Iz zbirke Molitva)

Dječje i omladinske skupine djeluju pri Čitaonici mohačkih Šokaca već više od 20 godina. Djeca od treće godine pa sve do srednjoškolskog uzrasta upoznaju se s hrvatskim narodnim plesovima, pjesmom i glazbom. Danas skupina okuplja gotovo 70 članova i svake godine nastupa na raznim kulturnim priredbama u Mađarskoj i Hrvatskoj. Njihova je misija predstaviti lokalnom stanovništvu i turistima kulturu, nošnje, glazbu, pjesme i plesove svojih predaka. Ovoga puta izveli su mohačke šokačke plesove. Glazbenu pratnju pružio je Orkestar „Glasovi“, a skupinu vodi Beáta Jankovits.

PLESNI ANSAMBL „ZORA“

Cilj je ansambla „Zora“ predstaviti plesove narodnosti koje žive u okolici i prenijeti duh i tradiciju koje su predci s velikim žarom i

KUD „Mohač“

Plesni ansambl „Zora“

predanošću njegovali. Iz tih su tradicija potekle i današnje Poklade – Busójárás, Festival narodnih plesova i brojna druga događanja u Mohaču.

Ansambl je osnovan 1987. godine te nastavlja tradiciju prethodnih manjinskih folklornih skupina u gradu. Posebno njeguje plesove Hrvata, Srba i Nijemaca u Mađarskoj, a u njihovu se programu nalaze i mađarski te prekogranični hrvatski, srpski i makedonski plesovi.

Ansambl je poznat i u Mađarskoj i u inozemstvu, a za svoj rad primio je brojna stručna priznanja. Danas okuplja oko 120 članova – učenika i mladih zaposlenih te jednu folklornu skupinu u okviru plesne kuće kojoj se može pridružiti svatko, bez obzira na dob. Ansambl vodi István Darázsász.

NARODNOSNI PLESNI ANSAMBL „MOHÁCS“

Ansambl je osnovan u listopadu 1973. godine. Kao i sam grad, od početka je bio trodijelni – mađarski, njemački i hrvatski. Njihov repertoar obuhvaća narodnu glazbu, pjesme i plesove svih triju narodnosti.

Tijekom desetljeća kroz ansambl je prošlo više od tisuću aktivnih plesača. Osvojili su brojne nagrade, prva mjesta i priznanja za koreografiju. Na Helikonskoj smotri u Keszthelyu, koja se održava svake dvije godine, osvojili su zlatnu nagradu čak 19 puta. U povijesti ovog više od 50 godina starog festivala jedinstven je uspjeh to što su tri puta zaredom osvojili glavnu nagradu u kategoriji narodnih plesova. Dvaput su primili i jedno od najvećih mađarskih priznanja – titulu „izvršno ocijenjen ansambl“. Voditelj je ansambla od samog osnutka, već 52 godine, István Filákovity. Branka Pavić Blažetin

Foto: Mohácsi Kossuth Teátrum

Bogatstvo...

Orkestar „Planina“

STRUČNO PUTOVANJE „UPOZNAJMO MATIČNU ZEMLJU” U ISTRI

U organizaciji Hrvatske samouprave Budimpešte od 7. do 14. kolovoza 2025., kao i prošlih godina, održano je ljetno stručno putovanje „Upoznajmo matičnu zemlju”. Ovaj se put 24-člana ekipa – koju su činili zastupnici Hrvatske samouprave Budimpešte i drugih okruga glavnog grada te drugi Hrvati iz Budimpešte i okolice – uputila u Istru.

Organiziranim minibusom krenuli su u ranjutarnjim satima 7. kolovoza s parkinga kraj HOŠIG-a i uputili se prema Poreču.

Prema riječima predsjednika Hrvatske samouprave Budimpešte Stipana Đurića, stručno putovanje nije važno samo radi upoznavanja ljepota Istre nego i radi povezivanja s hrvatskim korijenima, njegovanja glagoljaške tradicije, jačanja zajedništva zajednice te učvršćivanja veza s matičnom domovinom.

Kao i prethodno stručno putovanje Hrvatske samouprave Budimpešte (pod nazivom „Tragovima pomurskih i gradišćanskih Hrvata”, održano od 1. do 4. svibnja 2025.), i ovo stručno putovanje u Istru ostvareno je uz financijsku potporu Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske.

Tijekom putovanja ekipa stacionirana u Poreču posjetila je brojne kulturne i religijske lokacije u okolici. „Naše putovanje počelo je u Humu, najmanjem gradu na svijetu, ali po bogatstvu duha i kulturne baštine jednom od najposebnijih mjesta u Istri. Hum je stoljećima vezan uz glagoljašku tradiciju, a upravo ta nit bila je i simboličan okvir našega puta. Krenuli smo Alejom glagoljaša, koja povezuje Roč i Hum, i zastali uz spomen-obilježja posvećena starim pismenima i njihovim čuvarima. Taj hod kroz kamen i znakove bio je ujedno hod kroz povijest – podsjetnik koliko su glagoljaši značili za naš jezik i identitet”, komentirao je predsjednik Đurić.

Najmanji grad na svijetu, Hum, prema legendi je nastao kad su divovi gradili gradove u dolini Mirne te od preostalog kamena na kraju izgradili Hum. Prvi se put spominje 1102. godine. Budimpeštanska ekipa posjetila je župnu crkvu Uznesenja Blažene Djevice Marije i romaničku crkvu sv. Jeronima iz 12. stoljeća, koja se nalazi izvan gradskih zidina. U Buzetu su obišli Aleju glagoljaša, staru gradsku jezgru, palaču Bigatto i Zavičajni muzej koji se u njoj nalazi. U Pazinu su posjetili Pazinski kaštel, utvrdu smještenu na litici ponora rijeke Pazinčice, koja je ujedno i najveća i najbolje sačuvana srednjovjekovna utvrda u Istri. Nisu izostavili ni Pazin i Gradski muzej i Etnografski

muzej Istre. „Ondje smo mogli vidjeti sažetak svega što nas čeka u Istri: arheološke nalaze, etnografske predmete, tragove svakodnevnog života i kulturne slojeve prošlih stoljeća. Buzet i Pazin otvorili su nam vrata u bogatstvo regije i dali ton cijelom putu”, zaključio je Stipan Đurić.

U sedmodnevnom putovanju jedan dan bio je rezerviran za posjet sjedištu najmanje općine u Istri i najneobičnijem istarskom gradiću – Svetom Petru u Šumi. Okružen starim šumama i smješten na brežuljkastoj zaravni, Sveti Petar u Šumi mjesto je gdje je tipična istarska arhitektura manje zastupljena te je primjetan utjecaj sjevera u njegovoj gradnji. Kuće raštrkane po Svetom Petru većinom su još uvijek pokrivene kamenim griljama posivjelim od vremena. Nadaleko je poznat po lijepoj baroknoj crkvi sv. Petra i Pavla i pavlinskom samostanu s kamenim zidovima koji je okružen vrtom i velikim trgom ispred crkve i samostana. Ondje je pronađen i jedan od najstarijih glagoljskih spomenika, Supetarski ulomak.

ga je 1459. pavlinima, bijelim fratrima koji su samostan obnovili. Zanimljivo je da su klostar uredili tako da su u podnožju postavili nove renesansne stupove, a stare romaničke premjestili su na kat iznad. Samostansku crkvu svetog Petra i Pavla Apostola tad su obnovili u gotičkom stilu. U Uskočkom je ratu 1616. samostan spaljen i djelomično srušen, a obnova je počela sredinom XVII. stoljeća. Valvasor u svojem djelu „Slava Vojvodine Kranjske” (1689.) ne pridaje samostanu previše pažnje, spominje tek kuriozitet da u samostanskoj crkvi nikad nije viđen pauk. Crkva je ponovno posvećena 1755., nakon što je dobila danas vidljivo barokno pročelje, a u istom je stilu (kakav susrećemo vrlo rijetko u Istri) bogato opremljena i unutrašnjost crkve. Sve oltare izradio je pavlin Pavao Riedl, a njegovo su djelo još i propovjedaonica, kućište orgulja te kipovi na pročelju crkve. Njegov suradnik, a tad i upravitelj samostanskog gospodarstva Leopold Keckheisen, autor je svih oltarnih slika u crkvi. Njihovo je

U pazinskom Kaštelu

Pavlinski samostan Sveti Petar u Šumi istaknut je kompleks u istoimenom selu u Istri. Budimpeštansku ekipu dočekao je prior samostana Mate Kolak, koji im je ispričao povijest mjesta. Naime, kad je zamrlo zanimanje za benediktinski red i kad je samostan opustio, car Fridrih III. predao

umijeće prepoznato i u širem krugu (Pazin, Senj, Punat, Crikvenica). Dvije bočne kapele (prva lijevo i prva desno) i dandanas djelomično su obložene tad postavljenim oslikanim kožnim tapetama, što je prava rijetkost. Visoko postavljeni prozori i sustav križnih bačvastih svodova stvaraju poseb-

ne svjetlosne učinke, a takav barokni ugođaj crkve oplemenili su oko 1770. i zvukovi orgulja ljubljanskog orguljara Johana Georga Eisla. Kad je car Josip II. u austrijskim zemljama 1783. ukinuo brojne crkvene redove, samostan je postao državno dobro, a knjige iz samostanske knjižnice prodane su na javnoj dražbi. Iz te knjižnice potječe poznati Pavlinski zbornik iz 1644., rukopis s mnogo notno zabilježenih jednoglasnih crkvenih i duhovnih napjeva na hrvatskom jeziku. Pavlinska je crkva svetog Petra tad postala župna crkva i tako je sačuvala svoju ljepotu do danas. Dotadašnja župna crkva svetog Roka, koju i danas krase najveći kamenim pločama pokriveni krov u Istri, postala je grobljanska crkva. Pavlini su nakon mnogo godina ponovno preuzeli župu 1993. te se i danas brinu za duhovni život stanovnika Svetog Petra u Šumi.

Sudionici stručnog putovanja „Upoznajmo matičnu zemlju – Istru“ neumorno su istraživali bogatstva Istre, nije izostao ni posjet Svetvinčentu. U središtu južnog dijela Istre, na pola puta između Pazina i Pule, uz cestu koja spaja unutrašnjost s jugom poluotoka, na krševitoj visoravni, okružen šumama, pašnjacima i vinogradima sa svojim kaštelom, crkvama i zvonikom smjestio se Svetvinčenat.

Renesansni gradić Svetvinčenat jedan je od istarskih dragulja s bogatom turističkom ponudom te brojnim manifestacijama koje se odigravaju u povijesnim prostorima tog gradića. Svetvinčenat krase renesansni Trg Placa s kaštelom Morosini-Grimani, simbolom samog mjesta i jednom od najvažnijih utvrda mletačke vojske tog vremena u Istri. Važan dio kulturne baštine Svetvinčenta očuvani su te iznimno cijenjeni ostatci zidnih fresaka koje se nalaze u crkvi sv. Vincenta u blizini gradskog groblja te u crkvi sv. Katarine.

U sjevernom dijelu Istre, iznad doline rijeke Mirne, smješten je istarski srednjovjekovni gradić Motovun. Motovunom dominira romaničko-gotički zvonik nazubljenog kruništa iz 13. stoljeća smješten do župne crkve sv. Stjepana iz 17. stoljeća. Na središnjem gradskom trgu nalazi se i romanička komunalna palača, najveća profana zgrada u Istri iz tog razdoblja, a naokolo su i brojne druge povijesne građevine. Postoji i hotel Kaštel, smješten u nekadašnjoj palači obitelji Polesini. Nakon iscrpne šetnje dolinom Mirne i kratkog predaha s predivnim pogledom na dolinu Mirne i na Motovunsku šumu ekipa stručnog putovanja posjet je zaokružila boravkom u restoranu Fakin. Ondje su iskusili pravo gastronomsko iskustvo, kušali tartufe i razne istarske proizvode.

U Poreču su obišli Eufrazijevu baziliku, koja se nalazi na UNESCO-ovu popisu Svjetske kulturne baštine i predstavlja remek-djelo ranokršćanske umjetnosti iz 6. stoljeća te je dokaz dugotrajnog kulturnog i religijskog naslijeđa. Prošetali su rimskim ulicama Decumanus i Cardo, koje su tragovi rimske prošlosti koja je oblikovala urbanizam Istre. Ondje se nalazi i Marafor, rimski forum, tj. dokaz

važnosti Poreča u doba Rimskog Carstva.

Nije izostao ni izlet brodom kroz Limski kanal. Limski zaljev potopljeno je krško korito rijeke. Duljina mu iznosi 12,8 kilometara. S presušanim riječnim koritom, koje se na njega nastavlja, čini formaciju Draga dugu 35 kilometara koja se proteže duboko u unutrašnjost Istre. Izlet brodom jedan je od načina za istraživanje Limskog zaljeva. „Razgledanje piratske pećine i kupanje, uz nezaboravno gostoprimstvo Lidija toursa, koji su nam priredili niz sadržaja, učinili su ovo putovanje kroz Limski kanal doista nezaboravnim. Naravno, za to je bila zaslužna i naša vesela družina, uvijek raspoložena za dobar provod“, komentirao je izlet brodom Stipan Đurić.

U Rovinju su prošetali Starim gradom, uskim uličicama u stilu venecijanske arhitekture koje svjedoče o stoljećima pod vlašću Venecije. Posjetili su crkvu sv. Eufemije, koja je zaštitnica grada, s relikvijama svetice iz 9. stoljeća te Balbijeve luk i gradska vrata.

Na putovanju nezaobilazna je i bila Piska, tj. Istarska pustinja. Taj jedinstveni fenomen pješćanih dina kod sela Šterna (nedaleko od Grožnjana) danas je nezaobilazna atrakcija sjeverozapadne Istre, idealna za male i velike istraživače.

Samo dvadesetak minuta od Umaga smjestio se srednjovjekovni gradić Grožnjan, grad umjetnika i glazbe. Poznata likovna kolonija, idilično mjesto bez automobila. Uživali su ondje u inspirativnom okruženju budimpeštanski Hrvati. Brežuljak okružen terasama maslinika i vinograda zapravo je pješćano uzvišenje nastalo usijecanjem tla koje su prouzročila dva potoka: Kanistran i Pistion. Iz Grožnjana se pruža pogled na dvadesetak okolnih istar-

U Humu

skih mjesta, na dolinu Mirne, ali i na more od Novigrada do Umaga. Zbijene kućice i kaštel ukazuju na njegovu srednjovjekovnu prošlost, a gotovo svaki ulaz čuva neku svoju priču o drevnoj Graecini.

Na povratku se ekipa zaustavila u Draguću, slikovitom istarskom gradiću koji često zovu istarskim Hollywoodom jer je poslužio kao kulisa mnogim filmovima. Njegove kamene uličice i freske u crkvama podsjetile su nas da se prava ljepota krije u tihim, skrivenim mjestima.

Na kraju mjestašca Draguća smjestila se kapela sv. Roka, zaštitnika od kuge. U 15. i 16. st. uobičajena je pojava da se crkve posvećene tomu svetcu grade na ulazu u naselje kako bi ga zaštitile od kužnih bolesti. Toj temi posvećena je jedna od scena zidnih fresaka na kojoj je gomila mrtvaca iz kojih vire strelice, simboli smrti od kuge. Freske je naslikao Antun iz Padove, lokalni majstor iz istarske Padove, kraj današnje Kašćerge.

„Glavno odredište bio nam je Poreč. Taj stari grad na moru dočeka nas je spojem živog turizma i tihe, duhovne prošlosti. Šetnja starim ulicama vodila je prema Eufrazijevoj bazilici, biseru ranokršćanske umjetnosti. Osjetili smo da ondje vrijeme ima drukčiji ritam – stoljeća se ne brišu, nego nadopunjuju. Tako je naše putovanje imalo početak i kraj u znaku glagoljice i istarske kulturne baštine. Od Huma do Poreča, od Poreča do Draguća, od muzeja do fresaka, svaki smo korak doživjeli kao dio šire priče o matici zemlji – priče koja nas povezuje i ispunjava ponosom“, zaokružio je svoje iskustvo o stručnom putovanju glavni organizator Stipan Đurić.

Kršul

X. Hrvatska državna kobasijada u Pečuhu

U organizaciji Hrvatske državne samouprave te Kulturno-prosvjetnog centra i odmarališta Hrvata u Mađarskoj 13. rujna 2025. godine održana je X. Hrvatska državna kobasijada. Od samih početaka priredba se održava u pečuškoj Sportskoj dvorani „Lauber Dezső”.

Tijekom večeri nagrađeni su najbolji proizvođači domaćih svinjskih poslastica u dvjema kategorijama: 1. kobasice i 2. salame (štifolder). U kategoriji kobasica nagradu je osvojio Mišo Udvarac, a u kategoriji salama Alojzije Wunderlich.

Zastupnice HDS-a

U programu je sudjelovala Plesna skupina Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i učeničkog doma „Miroslav Krleža”. O dobrom raspoloženju brinuli su se glazbeni sastav „Ljubavnici” iz Zagreba te Orkestar „Planina” iz Mohača.

Uzvanici

Za zajedničkim stolom

U kategoriji salama pobijedio je Alojzije Wunderlich

Oko stolova hrvatskih samouprava, ustanova i civilnih udruga okupilo se šestotinjak gostiju.

Okupljenima su se obratili veleposlanik Republike Hrvatske u Mađarskoj Mladen Andrić i predsjednik Hrvatske državne samouprave Ivan Gudan. Nagrade prvonagrađenima uručili su v. d. voditelja Kulturno-prosvjetnog centra i odmarališta Hrvata u Mađarskoj Gabriella Kohuth Várhegyi i predsjednik HDS-a Ivan Gudan. Slijedila je večera i zabava na plesnom podiju koja je potrajala do noćnih sati.

U kategoriji kobasica nagradu je osvojio Mišo Udvarac

Kako je za Hrvatski glasnik izjavila v. d. ravnateljica Kulturno-prosvjetnog centra i odmarališta Hrvata u Mađarskoj Gabi Kohuth, 14. travnja u Hrvatskom klubu „August Šenoa” održano je ocjenjivanje pristiglih uzoraka kobasica i salama. Ove je godine četveročlani ocjenjivački sud – dva kuhara iz škole „Miroslav Krleža” (Davorin Bockovac i Lénárd Fischer), profesor iz iste škole Zoran Marijanović i Kukinčanin Đuro Tarađija – imao zadatak kušati i ocijeniti 22 kobasice i 28 salama. Najviše uzoraka prijavljeno je iz Podravine i Baranje, a ove je godine bilo i mnogo uzoraka iz Bačke i Zale.

Branka Pavić Blažetin

Mala stranica

Mohač – Hrvatski jezični kamp u Muzeju „Dorottya Kanizsai”

Kako donosi mohački Gradski muzej „Dorottya Kanizsai” na svojoj Facebook stranici, u Muzeju je održan Hrvatski jezični kamp u organizaciji Muzeja i Zaklade koju je utemeljio pokojni mohački učitelj Matija Kovačić – Zaklade „Za podučavanje hrvatske (šokačke) mladeži”.

Djelatnici Muzeja s radošću su ugostili polaznike kampa koji je održan od 18. do 22. kolovoza 2025. godine.

Zaklada „Za podučavanje hrvatske (šokačke) mladeži” već više od 30 godina pruža financijsku potporu srednjoškolcima i studentima koji govore hrvatski jezik, a nakon završetka škole ili studija spremni su raditi na obrazovnom i kulturnom napretku domaćih Hrvata. Ove su godine članovi kuratorija Zaklade – na inicijativu predsjednice dr. Marije Csóká Prakatur – otišli korak dalje te su organizirali jezični kamp za mlade zainteresirane za hrvatski jezik (koji ga uče u školskim uvjetima). U kampu su sudjelovala ukupno četiri učitelja i 14 učenika.

Radionica

za kamp bio je velik. Radilo se u dvjema jezičnim skupinama svakog dana – jezične radionice bile su od 9 do 11 sati, a polaznici su zajedno slušali sat narodopisa. Jezične radionice bile su podijeljene u skupine A i B. Rezultatima su zadovoljni i žele nastaviti kamp. Posebno su zahvalni na pomoći Hrvatskoj samoupravi Mohača, koja je osigurala pribor za rad sudionicima kampa.

Šetnja muzejom

Tijekom kampa učenici su mogli sudjelovati na satima usmjerenima govornoj praksi, kako bi stekli korisna znanja, a nastava je bila obogaćena i sadržajima muzejske pedagogije i etnologije na hrvatskom jeziku koje je vodila muzeologinja i etnologinja Éva Mirjana Ecsenyi-Bosnyák.

Radno proveden tjedan zaključen je proslavom u ugodnom ozračju uz razgovor, glazbu i ples, a sve je bilo začinjeno i bogatom gastronomijom. Ostvarenje kampa podržala je i Hrvatska samouprava Mohača.

Ideja za održavanje Zakladina kampa potekla je od predsjednice Kuratorija dr. Marije Csóká Prakatur. Naime, proteklih trideset godina darivali su potrebite učenike stipendijama, a potom rječnicima, ali više nema potrebe za time. Tražili su nove ideje. Odaziv

Tko što zna?

Svečano zatvaranje kampa za hrvatski jezik glazbeno su obogatili polaznici Ádám Halmi (harmonika), Balázs Szellár (basprim) i Radován Sztepanov (bisernica).

BPB

DJECA IZ SERDAHELA NA FILMSKOJ RADIONICI U IVANOVCU

Foto-kino klub Ivanovec i Hrvatska samouprava „Stipan Blažetin” iz Serdahela još od 2013. godine surađuju na raznim projektima radi promoviranja fotografiranja, snimanja filmova te njegovanja hrvatskog jezika i kulture u među mladima. Svake se godine održavaju filmske radionice na jednoj ili na drugoj strani granice, u Serdahelu ili Ivanovcu. Ovaj put krajem ljeta serdahelski su učenici sudjelovali u Međunarodnoj filmskoj radionici na hrvatskoj strani, u Ivanovcu. Serdahelsku djecu vodila je predsjednica Hrvatske samouprave Serdahela Timea Reicher Székely, a predsjednik Foto-kino kluba Ivanovec Radovan Petković i njegovi suradnici srdačno su ih dočekali s bogatim programom.

Sudionici s voditeljima i mentorima

Međunarodna filmska radionica već godinama nudi mogućnost mladima da se поближе upoznaju s medijskom kulturom te da se sami zabilježe vrijednosti iz pomurske i međimurske baštine. Snimljeni su dokumentarni filmovi i na jednoj i na drugoj strani granice koji svjedoče o zajedničkim korijenima pomorskih i međimorskih Hrvata. Zabilježeni su običaji pomorskih Hrvata, a nastali su i igrani filmovi u kojima su glumili s jedne i druge strane granice. U ovogodišnjoj radionici sudjelovali su učenici viših razreda osnovne škole iz Serdahela koji su tijekom pet dana uz stručno vodstvo Stjepana Petkovića i Žive Žigmond učili kako nastaje film – od ideje pa sve do projekcije. Pisali su scenarij, uzeli u ruke kamere te stajali pred njom i iza nje. Iskušali su se u snimanju i režiji, u glumi, a naučili su i tajne digitalnog fotografiranja, montiranja snimaka, slika, isprobali su slikati i snimati iz raznih kutova.

Predsjednica hrvatske samouprave Timea Reicher Székely želi nastaviti suradnju jer smatra da su takve aktivnosti vrlo zanimljive za mlade. „Prekogračna suradnja najčešće se koncentrirala na suradnju folklornih skupina, tamburaša ili pje-

Razgovor o scenariju

vačkih zborova. Mislim da je ova suradnja u filmskoj temi posebna. Moderne tehnike medijske kulture posebno su privlačne za mlade i razvijaju mnoge vještine kod djece. Naši učenici odmah su prvi dan trebali osmisлити neki scenarij, a tako su vježbali i komunikaciju na hrvatskom jeziku te učili oblikovati rečenica pismeno. U tome su im pomogla djeca iz Hrvatske”, rekla je predsjednica gđa Székely.

Voditelj filmske radionice Radovan Petković posebno se pobrinuo da sudionici radionice razumiju kako nastaje film, od ideje do projekcije, i da se svi dobro osjećaju. „Naš je cilj dati djeci zanimljive trenutke s učenjem, a posebno nas veseli kad vidimo da naše radionice urode plodom i kad

vidimo da djeca su povezana s filmom i u odrasloj dobi. Ovo međunarodno druženje uz sve ovo daje nam još jednu dodatnu kvalitetu”, rekao je predsjednik Radovan Petković.

Mentor Stjepan još od samih početaka djelovanja kluba sudjeluje u izradi filmova koji su na raznim natjecanjima postigli zavidne rezultate. Rado se sjeća i radionica u Serdahelu. „Imam prekrasne uspomene iz radionica u Serdahelu kad smo se družili sa sunarodnjacima te mnogo odlazili na izlete, upoznali se s Budimpeštom i s raznim krajevima Mađarske u kojima žive Hrvati. Mislim da je važno da se ta suradnja nastavlja, da mladi koji žive uz granicu znaju jedni za druge, da se družu u jednoj od najzanimljivijih tema kao što je snimanje filma”, dodao je mentor Stjepan uz predsjednikove riječi.

Cijeli kamp sufinanciran je sredstvima Grada Čakovca uz potporu Vijeća Mjesnog odbora Ivanovec i Zajednice tehničke kulture Međimurske županije. Druženje filmaša nastaviti će se na mađarskoj strani u Serdahelu tijekom jeseni u organizaciji Hrvatske samouprave „Stipan Blažetin”.

Beta

Hrvatska kroz dalekozor šumara

Razni programi za studente pružaju priliku za obrazovanje, usavršavanje i profesionalno iskustvo u inozemstvu, čime se potiče mobilnost i međunarodna suradnja. Takve mogućnosti studentima koji žele proširiti svoje znanje u nekoj drugoj zemlji nudi i mađarski Program Pannónia. U tom je programu sudjelovao inženjer šumarstva i ekonomist Mate Vargović te je dva mjeseca boravio u Zagrebu na Fakultetu šumarstva i drvne tehnologije (na doktorskom studiju šumarstva).

Mate Vargović rodom je iz Velike Kaniže. Roditelji su mu Hrvati iz Kerestura i Serdahela, ali su se već davno preselili u pomurski grad. Nije pohađao hrvatsku školu, ali se od malih nogu uključivao u programe Hrvatske samouprave Velike Kaniže. Kao osnovnoškolac počeo je svirati tamburu i ona mu je prirasla srcu. Nakon što je postupno upoznao hrvatske tradicije i hrvatske pomurske popevke, želio je naučiti svirati i harmoniku, a i hrvatski jezik. Sa svojom marljivošću, privatnim satima i tečajevima naučio je jezik svojih predaka, a isto tako nikad se nije odvajao ni od hrvatske glazbe ni od tambure – i dandanas je član Tamburaškog sastava „Stoboš“. Ljubav prema hrvatskoj kulturi jačala u njemu želju za upoznavanjem matične domovine Hrvatske. Odlazio je više puta u tamburaške kampove u Hrvatsku i putovao kao turist, ali živjeti malo duže u Hrvatskoj bilo je potpuno novo iskustvo.

Mate Vargović s prof. dr. Stjepanom Posavcem

svoju matičnu domovinu. U dva mjeseca, koliko je proveo u Zagrebu, nije samo upoznao krajeve nego je usavršio i svoje znanje hrvatskoga.

„Dva mjeseca proveo sam u Zagrebu i za mene je to vrijeme bilo vrlo sadržajno. Uvijek mi je bila želja bolje upoznati Hrvatsku. Kad sam doznao za mogućnost stipendiranja, svakako sam se želio prijaviti za Hrvatsku jer sam položio ispit iz hrvatskog jezika i jer sam mislio da ga je važno koristiti i u praksi, odnosno u svojoj struci. Javio sam se profesoru Stjepanu Posavcu i

on mi je pomogao na zagrebačkom fakultetu. Mnogo toga sam naučio od njega jer mu je struka ekonomika okoliša i ekonomika šumarskih tvrtki“, kazuje Mate, koji je u sklopu doktorskog studija u Zagrebu istraživao financijski položaj i gospodarenje šumarskih tvrtki te ih uspoređivao s mađarskima.

Na temelju prikupljenih podataka i informacija izradit će svoj doktorat. Mate je uživao u terenskoj nastavi, upoznao se s nacionalnim parkovima Hrvatske, ovaj put ne kao turist nego kao šumar koji zna da za očuvanje prekrasne prirode imaju što učiniti. „Za mene je bio poseban doživljaj terenska nastava. I prije sam bio u Hrvatskoj i s obitelji i s prijateljima, tad smo posjećivali najpoznatija mjesta i znamenitosti Hrvatske, ali sad sam upoznao i one krajeve koji su manji poznati. Ovaj sam put promatrao krajeve s gledišta svoje struke. Posjetili smo Medvednicu, Učku, Lipovljane, Zalesinu, Šibenik i druga mjesta u Dalmaciji, poplavna područja Hrvatske. Sve je to za mene bilo posebno iskustvo. Inače je gospodarenje šumama slično u objema zemljama, većina šuma u državnim je rukama i u Mađarskoj i u Hrvatskoj. Naravno, problema ima i na jednoj i na drugoj strani. Struka ekonomike šumarstva, čime se i ja bavim, trudi se najbolje iskoristiti resurse koji su na raspolaganju. U tom pogledu vrijedno je istraživati sličnosti i razlike između dviju zemalja. Boravak u Zagrebu za mene je bio prekrasno iskustvo i vjerujem da ću se vratiti iako još ne znam kako. Znam da bih volio još mnogo toga doznati o Hrvatskoj i, ako bude prilike za stručnu suradnju, sigurno ću je iskoristiti“, rekao je Mate.

Beta

Na terenskoj nastavi

Mate Vargović još je tijekom diplomskog studija za inženjera šumarstva u Šopronu paralelno upisao ekonomiju u Budimpešti. Kad je diplomirao na obama studijima, upisao je i doktorski studij. Kad je doznao za mogućnost boravka u inozemstvu, svakako je želio studirati u Zagrebu jer mu je želja da i sa stručne strane upozna

LOBBY PARTY U SELURINCU

Ove je godine 12. travnja već 24. put održan „Lobby Party“ u gradiću Selurincu. Već više od dva desetljeća riječ je o jednom od važnih društvenih i gospodarskih događanja javnog života južnog Zadunavlja.

U skladu s tradicijom u središtu je događanja i dalje usklađivanje interesa te poticanje suradnje koja iz toga proizlazi. U tom duhu organizatori su i ove godine nastojali dodatno proširiti krug uzvanika, pa su tako pozvani parlamentarni zastupnici, gradonačelnici gradova južnodunavske regije, direktori poduzeća i obrta, predstavnici društvenih tijela i organizacija te partneri iz Republike Hrvatske. Osim njih prisustvovali su i predstavnici iz područja obrazovanja i znanosti, vodeći djelatnici vladinih ureda te predstavnici konzulata i medija.

Kako je istaknula gradonačelnica Selurinca Sára Vörös, grad je i ovoga puta učinio sve kako bi osigurao sadržajno i reprezentativno ozračje događanja pružajući priliku za „lobiranje“. I vaša je urednica iskoristila priliku i „lobirala“. Moj domaćin bio je Marko Győrvári, koji

Domaćini i gosti

Szentlőrinci SE

je, kad je bio gradonačelnik Selurinca, osmislio ovaj susret koji živi i danas. Tu se mogu sreći brojni Hrvati iz svih gore navedenih sfera života Baranjske županije i šire. Tako je bilo i ove godine.

Poseban šator imala je i Hrvatska samouprava Selurinca te Grad Virovitica. Virovitičku delegaciju vodila je zamjenica gradonačelnika Virovitice Vlasta Honjek-Golinac. U posebnom se šatoru predstavio i Szentlőrinci SE, koji ima svoju nogometnu momčad u II. ligi. Velik je to uspjeh za ovaj gradić, a motor i pokretač je vlasnik kluba, naš Hrvat Čaba Kovačević. Bilo je lijepo susresti se s njim i razgovarati sa sportskim direktorom Miroslavom Grumićem i operativnim direktorom Dušanom Kovačevićem. Tu je bio i naš poduzetnik Mišo Lisac te veliki prijatelj Hrvata u Mađarskoj Milan Vandura iz Virovitice. Bilo je puno prilika za susrete i razgovore, kao i uvijek na druženju u Selurnicu.

Branka Pavić Blažetin

Drugo prekogranično druženje na Puškašu

Na Topoljskom Dunavcu 9. kolovoza priređeno je II. prekogranično druženje na Puškašu. Druženje su organizirali i na njemu sudjelovali VKU Šokačkih Hrvata Vršenda, Udruga „Naši ljudi“ iz Mišljena i ŠRD „Linjak“ iz Topolje. Kako doznaje Hrvatski glasnik, na danu su uz domaćine iz Topolje i Gajića sudjelovale organizacije Hrvata iz Mađarske te pojedinci iz Mišljena, Barče, Vršende, Potonje, Kulinja, glasnogovornik Hrvata u Mađarskom parlamentu Jozo Solga, glavna urednica vjerskog časopisa „Zornica nova“ Milica Klaić Tarađija te drugi. Uz ribolov našlo se mjesta i za dobre zalogaje, jela iz kotlića, peklo se janje, šaran na rašljama, a svirali su i naši tamburaši iz redova Hrvata u Mađarskoj okupljeni oko svirača Zoltána Vízvárija. Dan je ostvaren i uz potporu Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske.

CRKVARI/VRŠENDA – Kako bi sačuvali jela svojih baka i mama, mještani malog slavonskog sela Crkvari, nedaleko od Orahovice, već su tradicionalno na blagdan svetog Lovre održali manifestaciju „Stara jela za novo doba“ – sve kako bi na mlade prenijeli tradiciju i običaje. Dva-desetak udruga izložilo je slana i slatka starinska jela svojeg kraja, među njima i Vršendani. Tako je 14 ekipa kuhara iz cijele Slavonije pripremalo više od 20 vrsta jela, na starom šporetu na drva pekla se kobasica i kruh, kuhao se domaći pileći paprikaš, zapečeni i domaći kuhani grah, knedle sa šljivama, kiseli kupus s buncekom, čobanac, domaća svinjska đigerica (jetrica) s bijelim lukom, a bilo je tu i ribljih jela poput šarana na rašljama i mnogo drugih jela. Domaćice su pripremale salenjake, buhtle, poderane gaće, domaću gužvaru s makom i orasima, pitu od jabuka... Bilo je i kuhanog kukuruza i tzv. pečenjaka, langošica, a točka na i što se jela tiče bio je ručak za sve sudionike i goste – domaća sarma. Uz mnoštvo jela prava slavonska zabava ne bi bila potpuna bez dobre glazbe, za što su se pobrinule brojne pjevačke skupine. I Vršendska kulturna udruga šokačkih Hrvata sudjelovala je na druženju i pripremila ukusan perkelt te tradicionalna slatka jela vršendskih Hrvata. Na kraju je neizostavna bila slavonska tamburica koju je zasvirao mladi tamburaški sastav Legija iz Našica.